

NI MU GA PARA

Stefan Novak iz Prekmurja ustvarja nevsakdanje spominke

Kos starega pohištva, del zaboja, korenine dreves, zlomljena hokejska palica so povprečnemu človeku ropotija in zato povsem neuporabni predmeti. Med Bežigradčani pa živi ljudski umetnik, ki iz takih in podobnih predmetov ustvarja zanimive, privlačne in nevsakdanje spomine. Ta umetnik je Stefan Novak.

Stefan je pozornost širše javnosti vzbudil z znanimi lesenimi pokali, ki jih dobi zmagovalec našega državnega hokejskega prvenstva. Za temi pokali pa se skrivajo dolga leta ustvarjanja.

»Prve izdelke sem naredil že doma.« Tako je razgovor za naš časopis pričel Stefan. »Tam okoli moje rojstne vasi Žižki v Prekmurju je obilo storžev, ki so prvi vzpodbudili mojo žilico. Začel sem jih oblikovati.« Kmalu zatem je Stefan pričel izrezovati štorke, simbol Prekmurja, ki po svojih življenjskih navadah močno spominjajo na slovenske izseljence.

Leta 1945. je prišel v Ljubljano. Njegovi izdelki postajajo drugačni. Vedno več je takih, ki jih dobe športniki. Stefan ima rad zimske športe, posebno hokej in smučarske skoke. Te prireditve si prav rad ogleda. »Moj prvi leseni pokal je dobil Miro Cerar. Kmalu za njim pa skakalci Mesec, Stefančič in Pudgar ter svetovni prvak v smučarskih poletih Svicar Steiner.«

Hokej dobro pozna. Sam ga je igral, vendar hokej na travi, ki ga še danes igrajo v Prekmurju. Od tod izvira njegova ljubezen do tega športa in prav zato je začel izdelovati pokale za hokejiste. Dosedaj jih imajo mladinci in člani Olimpije ter lanski državni prvaki Jesenice. Zlomljenih hokejskih palic mu ne primanjkuje, saj mu jih oba kluba rada odstopita. Tudi za letos pripravljajo pokal za državnega prvaka, poleg tega pa še pokal, ki ga bodo podarili na svetovnem prvenstvu v hokeju skupine B, ki bo prihodnje leto v Jugoslaviji.

Poleg športnih pokalov in spominkov pa je izdelal že celo vrsto drugačnih spominkov. Take naredi za organizatorje prireditve, kot sta Kmečka ohcet in Stehvanje ter za organizatorje družbeno-političnih srečanj. Med zadnjimi takimi

izdelki je bila spominska vaza, ki je simbolizirala bratstvo med narodi in jo je krajevna skupnost Savlje Kleče podarila pobrateni krajevni skupnosti Draga z Reke.

Stefan pa ni znan samo med športniki, temveč tudi med poznavalci starih ljudskih običajev; je namreč član prekmurske folklorne skupine. Ob kurentovanju in pustovanju se preobleče v pozvačina. Njegova pisana obleka vedno zbuja pozornost.

»Naredil sem si jo sam in če se mi zdi potrebno, jo malo obnovim in izboljšam. Sestnajst let je od takrat, ko sem se prvič oblekel v pozvačina,« je dejal. Sestavna dela te obleke sta tudi klobuk in čutarica. Prav ta dva rekvizita pa je moral Stefan že mnogokrat nanovo narediti, ker je povpraševanje po njiju kot spominku precejšnje. Enega ali drugega imajo v Bonnu, Milanu, Parizu, v ZDA in drugod.

Ceprav je Stefan že 28 let v Ljubljani, mu je prekmurski svet še vedno blizu in tja se namerava nekoč vrniti. Seveda ne brez načrtov. Rad bi si uredil lastni muzej v domačem kraju. Iz lesa bo z dletom pričaral Prekmurje v malem, od štorke, preko nekoč zelo znanih mlinov na Muri, do značilnih prekmurskih hiš. Svojo 60-letnico, ki se mu počasi bliža, pa bo praznoval na nevsakdanji način. V veliko vazo, ki jo bo podaril Prekmurskemu muzeju, bo vklepal spominke številnih prekmurskih vasi.

Na vprašanje, kaj mu pomeni to delo, je povedal: »To je moj hobi. Po poklicu sem hišnik v Poklicni gradbeni šoli za Bežigradom.«

Njegova skrbnost in preciznost pa se odražata tudi pri poklicnem delu. Skupno z dijaki omenjene šole skrbi za čisto okolico šole in prejeli so priznanje Turističnega društva Bežigrad za lepo vzdrževano okolico.

S poklicem je zadovoljen, saj ga opravlja že 22 let. Težave pa ima s stanovanjem. Večina hišnikov ima stanovanje v šolah, Stefan pa ima le sobo, ki pa ima poleg tega, da je to le en prostor, nekaj velikih pomanjklivosti.

V. OVEN

Stefan Novak v svoji delavnici.

Kmalu konferenca mladih delavcev

Uspel seminar mladinskih aktivistov

Med najbolj uspešnimi seminarji, ki jih je za svoje člane pripravila Občinska konferenca ZMS Bežigrad šteje prav gotovo zadnji na Polževem, ki se ga je udeležilo 49 mladincev iz 26 mladinskih aktivov. O plodnosti seminarja pričajo tudi zaključki, ki so jih sprejeli.

Med najpomembnejšimi je prav gotovo zahteva po ustanovitvi konference mladih delavcev, za katero že pripravljajo osnutek delovnega programa in statuta. Spregovorili so tudi o informiranju o delu mladih, ki je bilo pogosto preveč površno in po-

manjkljivo. Dogajalo se je namreč, da Bežigradčani večnoma sploh niso vedeli, kaj njihova mladina dela. Seveda je to v Ljubljani splošen pojav — v naši občini pa ga bodo mladinci reševali tako, da bodo za interno uporabo izdajali informacije o delu v ciklostilni tehniki, poskrbeli pa bodo tudi, da bo o delu mladine izvedela tudi ostala javnost.

Na seminarju na Polževem so govorili tudi o razvoju Jugoslavije od kraljevine do danes in potem prešli na razgovor o liku mladega komuniste. Ugotovili so, da je pri

mladih, ki vstopajo v Zvezo komunistov, neredko vodilo osebni interes. Menili so, da je pravilno, da se za sprejem postavijo ostri kriteriji, sprejem naj ne bo kampanjski, zavzemati pa se bo treba najprej za kvaliteto kadrov in šele potem za številčnost. Ugotovili so, da bi bili mladi na sprejem v Zvezo komunistov veliko bolj pripravljivi kot so, saj jim članstvo ne prinaša privilegijev, ampak veliko dolžnosti. Na seminarju so predlagali tudi 11 članov za sprejem v Zvezo komunistov.

S. D.

Na prvi konferenci drugega mandata občinske konference Zveze mladine Bežigrad so ocenili dosedanje delo in si zadali program za naslednjih nekaj mesecev. Ugotovili so, da so v tem času dosegli nekaj lepih uspehov — med njimi velja omeniti organizacijo II. Bežigradskega mladinskega tedna — ubadali pa so se tudi s precejšnjimi kadrovskimi težavami. Izvolili so tudi novega predsednika — dosedanjega predsednika Staneta Rusa, ki ima študijske obveznosti, bo zamenjal Davorin Možina.

Telesna vzgoja v otroškem vrtcu

Vsaka igra ima določen cilj

Starši pripeljejo otroke v vrtec zjutraj, ponje se vrnejo popoldne. Ko vprašajo svoje otroke: »Kaj ste delali?« jim otroci običajno odgovorijo: »Igrali smo se!« Včasih še povedo, da so poslušali pravljico ali da so risali in mor-da še, da so telovadili.

Želim vam povedati, kaj vse tiči za tem splošnim igranjem v vrtcu. Z vsem, kar koli počne otrok v vrtcu, oziroma s čimerkoli se igra, želi vzgojiteljica nekaj doseči. Vsaka igra, pravljica, pesmica je vsebina, s katero vzgojiteljica dosega vzgojne smotre. Otroci to vsebino spremljajo običajno kot igro in tudi vzgojiteljica jim podaja velik del vsebine s pomočjo metode igre. Otroci tako pridobijo večino spoznanj v obliki igre, ki je otrokova osnovna dejavnost.

Otroci telovadijo v vrtcu vsak dan. Kakšen dan malo več, drugi dan malo manj. Jutranja telovadba poteka vsak dan pred zajtrkom, v skupini mlajših otrok traja približno pet minut, pri starejših pa deset do petnajst minut. Vzgojiteljica ogreje otrokove mišice s hojo, tekom ali razgibalno igro. Potem izvede vaje oblikovanja tako, da se otroci postavijo v eno izmed redovnih vaj, ki jih poznajo: gruča, vrsta, krog, kolona, razstop. Da bi bila za otroke telovadba še bolj zanimiva in pestra, za izvedbo vaj uporablja mala orodja: žoge, kepe iz časopisnega papirja, ki jih otroci naredijo sami, trakove, rutice, blazinice, palice, večje in manjše obroče, stožce, kocke, s katerimi sicer »zidajo«, manjše igrače, raznobarne ploščice, elastike, vrvice in podobno. Včasih da tovarišica jutranji telovadbi obliko malega trima in takrat pripravi tudi večja orodja ali pa improvizira s sobnimi pohištvi. V jutranjo telovadbo prinese tudi nekaj vaj korektivne gimnastike, s katerimi preprečujejo nastajanje nepravilnosti v držki otrokovega telesa in nastajanje ploskih nog.

Enkrat ali dvakrat tedensko — odvisno od starosti otroka — je na programu vadbeni ura. Pri starejših otrocih traja do 45 minut; kolikor manjši in manjznogljivi so otroci, toliko krajša je vadbeni ura. Pri 2–3 letnih otrocih traja približno 20 minut, odvisno od razpo-

loženja otrok in drugih čimteljev, ki vplivajo na fizično zmogljivost posameznikov. Pri mlajših otrocih se zgodi, da Mojca ali Matjaž ne želita sodelovati, vzgojiteljica ju ne prisiljuje.

Vadbeni ura se začne podobno kot jutranja telovadba z ogrevanjem telesa, ki traja približno pet minut in temu gibanju vzgojiteljica pogosto da neko vsebino npr. sprehod, uprizorjanje živali. Z vajami oblikovanja, ki potekajo podobno le v časovno daljšem obdobju kot pri jutranji telovadbi, vzgojiteljica sistematično razgiba vse mišične skupine posameznega otroka. Pri tem otroke, ki so gibavno manj sposobni, bolj spodbuja in jih individualno usmerja. Potem sledijo vaje za razvijanje spretnosti, pri čemer otroci izkoriščajo večja telovadna orodja: plezala, blazine, večje žoge, lestev, desko, klop, gugalnico, velike obroče, koš za ciljanje, sklenjeno vrvo, elastiko za preskok in podobno. Da otroka po zahtevnem in živahnem gibanju spet umiri, jih tovarišica seznanja z bolj mirno gibavno igro, ali pa se igrajo igro, ki jo otroci že poznajo.

Tudi sprehod je oblika te-

lesne vzgoje, ki telo krepi in ga usposablja za premagovanje raznih težav. Sprehod je lahko namenjen le oblikam telesno-vzgojne dejavnosti, to je vadenim uram na prostem, tekmovalnim igram ali športom, primernim za otroke in izvedljivih v določenem letnem času.

Z vsako izmed vaj, pa naj bo to vaja oblikovanja, spretnosti ali gibalna igra, vzgojiteljica dosega vzgojne smotre iz področja telesne vzgoje, hkrati pa otroka tudi intelektualno in estetsko oblikuje. Vzgojiteljica želi doseči, da se otroci telesno normalno razvijajo in dosežejo do vstopa v šolo primerno telesno zrelost. Otroci naj dobijo veselje do telesno-vzgojne dejavnosti, čutijo naj potrebo po redni vadbi, ki je sestavina vsakdanjega življenja in oblika aktivne sprostitve. Otroci si utrjujejo zdravje in pridobivajo kar največ telesno in duševno odgovornost za premagovanje vplivov, ki so škodljivi njihovemu telesnemu razvoju in zdravju. Znaajo naj se varovati bolezni in poškodb in čutijo naj željo po zdravnem načinu življenja v zdravem okolju.

ZMAGA GLOGOVAC

Bežigradski delegati v mestni zvezi

Roman Novelli, Stane Koman, Bojan Inkret in Ivan Dodič v predsedstvu mestne zveze kulturno-prosvetnih organizacij

Zveza kulturno-prosvetnih organizacij mesta Ljubljane se je reorganizirala in sprejela nov statut, ki ima iste izhodiščne točke, kot statut bežigradske občinske zveze. Novo je to, da ni več samo povezovalka kulturno-prosvetnih društev temveč povezuje delegate kulturno osveščeni ljudi s čimer želi postati družbena organizacija.

Najlažje se to novo zasluti v naslednji ugotovitvi: »Niso ustvarjalci kulture samo kulturniki, umetniki, temveč vsi delovni ljudje, ki skupno ugotavljajo kaj je dobro in kaj ne, kaj želijo in kaj odvrta-čajo.

Najvišji organ sedanje mestne ZKPO je zbor občinskih delegacij, ki so jih izvolile

občinske zveze kulturno-prosvetnih organizacij, v sodelovanju z občinskimi konferencami SZDL. Občinske delegacije štejejo po 22 članov. V bežigradski delegaciji je 9 članov iz delovnih organizacij, 5 članov iz vzgojno-izobraževalnih ustanov, 4 člani krajevnih skupnosti in 4 člani kulturno-prosvetnih društev.

Vsaka občinska delegacija je izvolila svojega vodjo in 3 člane za predsedstvo mestne zveze. Vodja bežigradske delegacije je Roman Novelli, za člane predsedstva mestne ZKPO pa so bili izvoljeni Stane Koman, Bojan Inkret in Ivan Dodič.

V. J.